

LAKIALOITE 51/2013 vp

Laki omaishoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan, että omaishoidon tuki siirretään kunnilta Kansaneläkelaitoksen vastattavaksi.

PERUSTELUT

Omaishoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka hoitaa ja huolehtii ikääntyneestä, pitkäaikaissairaasta tai vammaisesta läheisestään. Tällä hetkellä Suomessa arvioidaan olevan noin 300 000 omaishoitotilannetta, joista 60 000 on sitovia ja vaativia. Vain pienellä osalla omaishoitajista on kuntansa kanssa sopimus, jonka perusteella he saavat rahallista omaishoidon tukipalkkiota. Sopimuksia oli vuonna 2010 noin 36 000 eli vähän yli 10 % kaikista omaishoitajista. On arvioitu, että omaishoidolla säästetään yhteiskunnan varoja 2—2,8 miljardia euroa.

Omaishoidolla on olennainen sija ikääntyneiden ihmisten hoidossa ja hoivassa. Vuonna 2008 hyväksytyissä Ikäihmisten laatusuosituksissa asetettiin tavoitteeksi, että tänä vuonna 5—6 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä olisi omaishoidon tuen piirissä. Tavoite ei ole toteutunut: kunnat eivät ole tehneet siinä määrin uusia omaishoidon tuen sopimuksia kuin valtakunnallisesti asetettiin tavoitteeksi.

Kunnilla on vaihtelevat käytännöt siitä, miten ne tukevat ja edistävät omaishoitoa. Kunnat voivat tukea omaishoitoa maksamalla hoitajille omaishoidon tuen palkkiota. Laissa määritelty tuen vähimmäismäärä 1.1.2013 lukien on 374,51 euroa kuukaudessa. Rahallisen tuen lisäksi tai sijaan kunnat voivat antaa omaishoitotilanteisiin apua ja tukea muun muassa kotipalveluiden, kyyditys-, asiointi- ja sijaispalveluiden muodossa.

Omaishoidon kehittämisen kannalta kiireellintä on turvata omaishoitajien tasavertainen kohtelu heidän asuinkunnastaan riippumatta. Nykyisellään omaishoidon tukipalkkio on kuntien vastuulla ja määrärahasidonnaista. Tämä on johtanut siihen, että kuntien välillä on räikeitä eroja omaishoitajien kohtelussa sekä omaishoidon määrittelyssä ja tuen maksamisessa: osassa kuntia otetaan uusia omaishoitajia sopimusten piiriin, osassa pidetään omaishoitajien määrä vakiona pitäen määrärahat samalla tasolla vuodes-

ta toiseen, ja osassa kuntia sopimuksia irtisano-
taan jopa kesken vuoden.

Omaishoidon tuki on viipymättä siirrettävä
Kansaneläkelaitoksen vastattavaksi. Näin voi-
daan varmistaa, että jokainen omaishoitaja saa
hänelle kuuluvan tukipalkkion kotikunnastaan
riippumatta. Omaishoitajien jaksamiseen ja ar-
keen liittyvät palvelut jäävät edelleen kuntien
järjestettäväksi, ja ne tulee tarjota lähipalveluna
kotikunnassa. Tarvitaan kuntien ja valtion yh-
teistyötä. Omaishoidon tuen Kelalle siirto vaatii
valtakunnallisesti yhtenäiset kriteerit. Kriteerei-
den tarkemmasta sisällöstä voidaan säätää ase-
tuksella.

On arvioitu, että omaishoidon tuen kriteerien
yhtenäistämisen jälkeen tukipalkkion saajia tuli-
si olemaan noin 60 000 omaishoitajaa. Omais-

hoidon tuen siirto Kelalle maksaa arviolta 120—
160 miljoonaa euroa vuosittain. Ehdotamme,
että laki omaishoidon tuen siirrosta astuisi voi-
maan 1.10.2014 alkaen.

Lakialoite liittyy vuoden 2014 talousarvioeh-
dotusta koskevaan talousarvioaloitteeseen (ed.
Tiilikainen/kesk.). Siinä esitetään momentille
33.10 lisämäärärahasi 30 000 000 euroa, joka
mahdollistaisi omaishoidon tuen siirtämisen
Kansaneläkelaitoksen vastattavaksi.

Lain olisi tarkoitus tulla voimaan lokakuun 1
päivänä 2014.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan la-
kiehdotuksen:*

Laki

omaishoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 3 §:n johdantokappale ja 11 § sekä
lisätään 1 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

— — — — —
Kansaneläkelaitos huolehtii lain tarkoituksen
mukaisesti omaishoidon tuen maksatuksesta ja
muusta toteutuksesta siten kuin tässä laissa ja
sen nojalla annetussa asetuksessa omaishoidon
tuesta tarkemmin säädetään.

3 §

Tuen myöntämisedellytykset

Kansaneläkelaitos voi myöntää omaishoidon
tukea, jos:

11 §

Palvelun järjestäjä

Omaishoidon tuen toimeenpanosta vastaa
Kansaneläkelaitos.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta
2014.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 2013

Kimmo Tiilikainen /kesk
Mikko Alatalo /kesk
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Lasse Hautala /kesk
Antti Kaikkonen /kesk
Timo Kalli /kesk
Anne Kalmari /kesk
Elsi Katainen /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Katri Komi /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Jari Leppä /kesk
Mika Lintilä /kesk
Markus Lohi /kesk

Eeva-Maria Maijala /kesk
Aila Paloniemi /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk
Arto Pirttilahti /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Juha Rehula /kesk
Eero Reijonen /kesk
Markku Rossi /kesk
Simo Rundgren /kesk
Annika Saarikko /kesk
Mikko Savola /kesk
Juha Sipilä /kesk
Ari Torniainen /kesk
Tapani Tölli /kesk
Mirja Vehkaperä /kesk
Anu Vehviläinen /kesk